

med videre Bemærkninger, men Et skal jeg dog fremhæve, at der blev sagt af en af de levende Herrer derovre, Hr. Statsraad Tietgen, at den øverste Bestyrelse har været saa god som mulig. Jeg veed ikke, hvorledes man skal rime det sammen med Gouvenementets Udtalelse, der siger, at Forretningsforenen har vedholdende forjæmt at give saadanne Oplysninger, at det kunde være muligt at danne sig en blot nogenlunde paalidelig Mening om Fabrikens virkelige Tilstand. Hvorledes de to Udtalelser skulle kunne rimes sammen, i Forbindelse med hvad der er udtalt i Ministeriets øvrige Anmærkninger, hvor der dog synes at være en ikke ringe Tvivl om Forretningens Ledelse, skal jeg ikke indlade mig paa. Jeg maa tilstaa, at i det Tilfælde, at den øverste Ledelse har været saa god som mulig, saa giver det mig noget mindre Haab om Sufferkogeriets Virkefygtighed; thi var det blot i Forretningsledelsen, det laa, kunde der snarere være Grund til at antage, at Feilen kunde rettes, hvad de ogsaa have sagt, at de ville; men naar der Intet er at rette, falder denne Grund bort. Naar der fremdeles siges i den samme Beretning om Mødet af den samme ledende Herre, Statsraad Tietgen, at han beklager, at Sagen er udsat, thi det var det Uheldigste, der kunde ske, — Tilbagevisningen til Udvalget var nemlig besluttet den Lørdag, Aktieselskabet holdt sit Møde om Aftenen — saa fralægger jeg mine Meningsfæller og mig alt Ansvar i den Henseende. Jeg kan indrømme, at der kunde være Noget i det, thi det er jo klart nok, at de maatte have bedst af at faae hurtig Bistand om hvad de kunde vente eller ikke. Selve Forhandlingen giver mig ikke Anledning til at tro Andet, end at de kunde skaffe Penge. De Herrer ville have set, at Grev Frijs til Slutningen søger Bemyndigelse for Bestyrelsen til at rejse de fornødne Midler paa det kommende Aars Drift for derigennem at fremme den rette Arbejdsfordeling paa Den, hvorved dens Fremtid vist vil være sikret. De Herrer ville se, at naar en Mand som Grev Frijs og saadanne Herrer søge Bemyndigelse til at rejse Penge, tør man ogsaa tro, at de ere i Stand til at kunne det. Altsaa for Aktieselskabets Vedkommende kan jeg ikke se, at man skulde være nogen Frygt for, at det ikke skulde kunne skaffe de fornødne Penge, for at den rette Arbejdsfordeling kan komme tilstede. Jeg skal derfor strax udtale, at det Vædringsforslag, der er stillet under Nr. 1 af det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther), og som gaar ud paa, at § 1 i Lovforslaget skal udstemmes, skal jeg ikke have Noget imod at tilraade. Jeg kan finde det rigtig, at man stemmer for dette Vædringsforslag, hvis den ærede Forslagsstiller fastholder det, men jeg har forøvrigt forstaaet det ærede Medlem saaledes, at det kunde være muligt, at han ikke fastholdt sit Forslag, men at han nærmest har stillet dette for at faae en Forhandling

i Thinget navnlig om Kommissionsforslaget. Det er en Mening, som jeg har Grund til at tro forholder sig rigtig. Jeg har desuden faaet det ud af Forhandlingerne om Fællessufferkogeriets Stilling, at Fællessufferkogeriet interesserer man sig ikke videre for fra nogen Side, vel sagtes af den Grund, at det nok er i Stand til at rejse sig selv, som vi hele Tiden have ment. Det haaber jeg ogsaa skal vise sig, og skulde saa være, at det ikke sker, er det kun et Bevis for, at de, der have haft deres Dine bedst derved, gennem deres egen Kontrol, ikke tilstrækkelig have Tillid dertil. Jeg finder derfor, at Loven af 1876 i saa Henseende er fuldstændig fyldestgjørende. — Jeg har ingen Anledning til at komme ind, hverken paa det Forslag, der er stillet om en Kommissions Nedkættelse, eller paa de Antydninger, der ligge for i Betænkningen fra det andet Mindretal om denne Kommissions Virksomhed, i alt Fald ikke, forinden jeg faar hørt det ærede Mindretal. Vi have i den Henseende i vor Betænkning udtalt vor Tvivl, udtalt, at det var tvivlsomt, om det kunde antages, at en saadan Kommission kunde virke med de nu bestaaende Forhold paa Den, saaledes som de have stillet sig efter Loven af 27de November 1863. Jeg skal indrømme, at efter Bogstaven i Loven er der Intet i Veien for, at Kolonialloven kan sættes ud af Kraft under ekstraordinære Forhold. Det hedder, at der kan gives Love paa Den, uden at Kolonialraadet adspørges, under ekstraordinære Forhold. Om man saa kan give Love om at ophæve Kolonialloven, skal jeg lade staa hen. Jeg for min Part vilde ikke være med dertil. Jeg skal strax udtale, at jeg vilde finde det at være en altsor rigorøs Fremgangsmaade; men det skal jeg ikke udtale mig videre om. Det er kun i Genhold til de Betænkningheder vi have udtalt i vor Betænkning, at jeg siger dette. — Siden vi have haft Loven til Behandling sidst, have vi fremdeles faaet nogle Oplysninger vedkommende § 2, altsaa egentlig Planternes Forhold. Disse Oplysninger gaa for Næsten ikke ud paa Andet, end hvad vi, vel ikke i Entfæthederne, kunde vide, men hvoraf vi dog havde et Totalbillede i Forveien. Vi vidste f. Ex. godt, at den danske Statskasses Tilgodehavende i Plantagerne var 1,100,000 Kr., foruden de Laan, der ere ydede af 600,000 Kr. som Bureauforstod. Vi have faaet Oplysninger om, hvad vi ikke vidste i Forveien, at vi paa afbrændte Plantager have til Gode henved 734,000 Kr. Jeg bemærker strax, at Østen er alle Begne opført i vestindiske Dalere, og derefter har jeg multipliceret med 4, hvorved jeg kommer til de anførte Summer, der saaledes vel ikke ere nøjagtige, men i alt Fald tilnærmelsesvise. Vi have af usikre Fordringer 591,000 Kr., altsaa c. 600,000 Kr.; Den har i Gjæld udenfor den danske Statskasse over 3 Millioner Kr., og jeg kan ikke se Andet, end at de Prioriteter, som hvile paa de